

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronként 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetett és
Kéziratokat nem adunk vissza.

Fogarasi mizériák.

— Sürgős intézkedést kérünk: —

Lapunk egyik számában jeleztük már, hogy Fogaras rendezett tanácsu város tisztikara még most se tudott arra a pidesztálra felemelkedni, amely ezt a helyet a jelenben megkülönböztette a nagyközségtől, a rongyos falutól. Az átmenti érának még csak egy szikráját sem tudjuk felismerni az óriási khaoszból, porból, piszokból. Itt lévő honvéd és közös katonáinknak ugyan bemutathattuk locsolatlan, piszkos, büzös, poros városunkat, amely az ő kijelentésük szerint csak „egy kis hodály!”

No, de hagyjuk most a port, a piszkot, hiszen hét év óta ezekről már főliánsokat irtunk azért, hogy csakugyan a „carmen seculare“, vagyis a századok éneke helyett a százados por fedje be azokat „in aeternum domine!”

Mert hiába, a locsoltatás, az utcák öntözése olyan valami, ami pénzbe kerül s aminek a rendes behozatala csak a 75%-os pótdót, ezt a fogarasi rémet növelné, amitől „mentsen meg az isten!”

Vannak nekünk más mizerábilis dolgaink is, amelyen „kutya kötelessége lenne” — hogy egy tekintélyes városi atya szárnyas szavaival fejezzük ki magunkat — a városnak segitenie, mert a jelen körülmények között csak haszontalanul dobja ki a pénzt! Különbö az ahhoz jól értünk, hogy haszontalanul dobáljuk ki a foghoz verendő garasokat Fogarason. Itt van mindjárt a mi szorgalmas kertészünk, aki méltó párja és utódja elődének: Polcz György városi kertésznek. Aki ahelyett, hogy rendes időben tatarozná, szépitgetné a város csekély vagyonát, föl kél pitymalatkor, hátára veszi a puskuleszt s vadászva kóborolja be Fogaras diszes bércseit, dombjait ahelyett, hogy azokat befásítaná. Tanu erre szintén egy városi atya, akinek a szájából hallottuk ezeket a szavakat.

Másodszor, a polgármester sokkal jobban el van foglalva, respektive, ő a szellemi irányítással van elfoglalva, meg a város jövedelem forrásainak a gyarapításával, föltétlenül fölkellene állitania a városnak az ugynevezett gazdai állást, mert utóvégre is azt a polgármestertől nem követelhetjük, sőt még tekintélyes állásán alulinak is tartjuk, hogy ő felügyeljen itt-ott, a vágóhídon, tartsa figyelemmel a város ingatlan vagyonát. Talán még házakat reperáltasson, építkezésekre, renoválásokra stb. felügyeljen. Ilyesféle teendőket a polgármestertől nem kívánhatunk, neki sem ideje, sem állásának tekintélye nem engedi ezt.

És végül nagyon fontos a mészárszékek helye s mi fő a husdrágaság megszüntetése!

Ügybuzgó, szorgalmas alispánunk 1905-ben, midőn erre a diszes polera megválasztották, adott is ki egy szabályrendeletet a fogarasi főszolgabíróhoz a piaci mizériák, uzsora s a husdrágaság megszüntetése ellen.

Jártak-keltek is jobbra-balra akkor, tettek is egy-egy tyuklépést előre, de bizony csak irott malaszt maradt az, mint megannyi sok más.

Az idő moha azt az aktát is beleperte s eltakarta Fogaras óriási pora, melyben kénytelen, kellelten „hektikásnak” s varangyosbéka szemünek kell lennie a polgárságnak 75%-os pótdó fizetése mellett.

Főlelevenitjük azt a poros, molyos aktát újból, mely 1905-ben a főszolgabíróhoz volt intézve, hogy olvassa el újból az alispáni ukázt a polgármester és sürgősen intézkedjék.

Először is kifogásunk van a mészárszékek jelenlegi helyei ellen.

Igy pl. a Fogarasán-féle házban — amely elég piszkos hely, egy cseppet sem kompetens egy mészárszék. Továbbá

ott vannak a juhás árulók az Árpád-tér elején, hol van ott levezető csatorna, amely egy mészárszéknel első fő kellék, amely a husfoszlányokat, stb. levezetné?

Jelenleg a büzös husdarabokat, juh, borju lábakat stb. bedobálják abba csatornába, amely a Bruckenthal-utcán, Árpád-téren keresztül vezet, csak azért, hogy ott annak az érthetetlen csatornának a vizét berondítsák s parfümgyárat állitsanak föl Fogarason, melyre vonatkozólag a közelmúltban az itt átutazó vezérkari törzstisztek szintén megmondták a maguk — észrevételeit.

Ezeket a mészárszékeket a volt Licht, most Hirschhorn-féle ház előtt a várarkában kellene sorban felállitani, mert ott van levezető csatorna az Olt folyóba. Ez rend, a tisztaság ezt követeli. Így van ez minden rendes városban. Csak falun türhetők ilyen mizériák, anomáliák!

És végül — utoljára hagytuk a verbum regenst — jó volna már valamit tennie a hatóságnak a husdrágaság ellen is!

Annó — 1905-ben beszéltek holmi próbavágatásról, hatósági mészárszék felállitásáról is?

Hol vannak azok?

Ugy-e Píripócsban zabot hegyeznek?!

Az idén olcsó a marha, 60—80 koronáért vették a mészárosok a közel levő vásárokon. Eltekintve az idei szárazságtól, — mely csak július 18-án állott be, de addig mindig esett — takarmány van bőven, úgy, hogy a gazdák nem tudták elhelyezni s a havasok kaszálóin a széna még most is lábon áll. Mi készletti tehát a gazdag mészárosokat a drágaságra?

A mészárosok annyiért mérhetik a hust, amennyiért nekik tetszik. Azt jól tudjuk, hogy abba a hatóságnak semmi-féle beleszólása nincs! Szabad ipar!

De igen is határt szabhat annak a céltalan stájerolásnak éppen úgy, mint a főváros véget vetett a pékek hetvenkedéseinek az önműködő, automatikus kenyérsütő gépekkel és kemencékkel.

Helyeztesse el tehát a hatóság a fenti helyre a mézszárszékeket s próbavágatással, hatósági mézszárszék felállításával vessen véget ezeknek a fogarasi mizériáknak!

A sürgős intézkedést a hatóság részéről elvárjuk!

Zászlóbontás!

— Válasz Zankó Emilnek. —

Irta: HALMY GYULA.

Mondanom sem kell, hiszen hét év óta elég alkalom nyílt arra, hogy bebizonyítsam milyen örömet szerez nekem, ha egy-egy cikkem viszhangra talál a komoly, számottevő férfiak körében és eszmecserére ad alkalmat. Hiszen olyan közönyös, a közügyek iránt olyan elfogult a mi közönségünk, hogy akárhányszor a véleményem szerint enyhébb megítélésre szoruló dolgokat is a kellő ostorozásnál sokkal keményebb hangon kell elbírálni csak azért, mert — sajnos — nálunk csak a sértett önértet, a személyi vagy anyagi érdek veszélyeztetése esetén jajdulnak fel az emberek és lépnek ki a tevékenység mezéjére, vagy irnak, dolgoznak a közügy érdekében.

Annyival inkább is meg kell becsülnünk az ilyen tevékeny, önzetlen és komoly embert, mint a közügyek terén oly régóta és olyan köztisztelettel találkozáva munkálkodó Zankó Emil erdőmérnök, kedves munkatársunkat, aki ritkán bár, de mindig önálló, új eszmékkal, helyes és praktikus tervekkel gazdagította helyi lapunk szerény hasábjait.

Sőt — amit mi különös erényeképpen ismerünk, minden személyeskedéstől menten, higgadt hozzáértéssel szolt mindig ahhoz amiről írni akart.

Annál inkább meglepett most bennünket a lapunk utolsó előtti száma részére beküldött, becses kéziratának tendenciája, amelyben nagyon udvariasan és finoman ugyan, de mégis talán kissé túlszigorúan ítéli meg e lap hasábjain hét év óta bemutatott munkásságunkat akkor, amidőn „hangzatos jelszavak üres kürtölésének, hiu ábrándok és légvárak szövésének, keresztülvihetetlen tervek mindennapi kigondolásának, poros akták malom módjára való leörlésének” — szóval teljesen haszontalan és eredmény nélkül való irkálásnak minősíti szerény munkásságainkat. Hozzá még olyan értelmet magyaráz legutóbbi vezetőcikkünk sorainak a nagyrabecsült cikkíró, ami a teljes hozzánemértés bélyegét sütné reánk, ha tényleg ott lenne cikkünkben az, hogy „ugy a vezető körök, mint előjárásunk leg sürögősebb és főfeladatául a temető és kórház kitelepítését jelölnék meg.” — Hiszen akinek emlékébe van az a szinte késhegyig menő harc, amit a megyei köz-kórház mielőbbi felépítése érdekében hét év óta folytattunk, az előtt képtelenségnek tűnik fel bizonyára az a gondolat, hogy dedelgetett kedveltünket, egyik büszkeségünket: a közkórházat „stande pede” odébb dobni, vagy talán mindjárt leromboltatni tanácsolnánk. Hogy a temető és kórház nem jó helyen van, azt az igen t. cikkíró is kijelenti, tehát ugyanazon véleményen van, amit mi is vallottunk és vallunk. Sőt mi megirtuk és konstatálni, leszögezni akaruk e tény, hogy a késő utódok ne vádolhassanak majd, de tudjuk, hogy ezen a jövő századok segíthetnek csak. Sőt egyenesen kijelentettük, hogy „nem a jelennek, hanem a jövőnek szólnak soraink,” — a mostani nemzedéknek csak annyit tanácsoltunk, hogy a vasuti sín felől a kerítést emel-

tesse fel, mert a fertőző betegek szobáinak és a hullaházak nyitott ablakai mellett elhaladó vonat bizony nem helyes dolog így nyári időben.

Ennyit saját reputációnk érdekében tartottunk szükségesnek közreadni, nehogy a cikkünket nem olvasók előtt nevetséges színben tűnjünk fel. Még csak azt akarjuk szerényen megemlíteni, hogy a „hangzatos jelszavak üres kürtölése, hiu ábrándok és légvárak szövése, lehetetlen tervek kigondolása” jelzők talán még sem állhatnak meg akkor, amidőn ezek eredményeként rámutathat lapunk az: *Olthidra, új főgimnáziumi épület, kórház, fogaras-brassói vasút, villámvilágítás, telefon, aszfalt, térszene, szabad liceum, rend. tan. város, bérkocsi tarifa, az Olt és Lenkert-utcák végén a szemét lerakás megszüntetése, szőlőtelepítés és a mindezeket előidéző, illetve a haladás és felvilágosodás útján az egész megyét előrevetelő: főispán változás dicső munkálataira, amelyek felett pedig, amikor még ez előtt hét évvel messze, a fellegrakak tömegében rejtőztek, — annyit nevetett Fogaras és olyan kicsinylő hangon bíralták „lehetetlen, kivihetetlen tervek,” mint most a többi, új eszmét.*

Távol áll tőlünk az olyan nevetséges pöffeszkedés, mintha a fent felsorolt hatalmas és monumentális eredményeket kicsinységünk, vagy szerény lapunk egyesegyedüli érdemének vindikálnánk. De azt el kell ismernie Fogaras közönségének, hogy hét évvel ezelőtt ezek egyike sem volt meg Fogarason. E sorok szerény írója vetette fel ezeket a „kivihetetlen terveket,” — harcolt értük egész a tulásig. Például a rend. tan. városról 25 számon át vezetőcikkkezett. Reális számadásokat, tervezeteket mutatott be. Szakemberek, mint például *Muzsnay Béla* hátszegi polgármester, *Bokros Emil* akkor értsébetvárosi, most árpási főszolgabíró szakcikkeit, számadásait közölte. Kérvényt nyújtott be a szerkesztőség, amit *Pánczél Károly* ref. lel-

TÁRCA.

Gerincvándorlás a fogarasi havasokban.

A „Fogaras és Vidéke” számára

Irta: Ruzitska Béla dr.

E menedékházban újból érintkezésbe léptünk a művelt világgal, a mit néhány képes levelezőlap megírásával tettünk meg, mert későbbi utunkban arra többé alkalmunk nem lesz; azután rövid falatozás és pihenés után a tó melletti kórházban levő embereinkhez visszaindulunk. Miután azonban itt 1234 m. magasságban vagyunk, 900 métert kell felfelé másznunk. Most folyton a patak mellett maradván, a nagy Bulea-vizesés közvetlen közelébe igyekszünk. Utközben előbb egy oldalvölgyben csinos, hosszú, de vékony és nem oly bővizű vizesést látunk, mire nemsokára a nagy eséshez érünk és annak hűs, páratelt légkörében, a völgy e mélyen fekvő, elrejtett szögletében, az itt heverő óriási sziklákra támaszkodva, csodáljuk annak minden szépségét. Ez a vizesés egyike hazánk legnagyobb, de a Fogarasi havasoknak mindenesetre legszebb, legbájosabb esése. Időközben az ég is teljesen kiderült és a napfényben úszó, felsőleges világításban levő ter-

mészeti csodának szemlélésétől alig tudtunk megválni.

Végre is közvetlenül a vizesés melletti, baloldalon levő, rendkívül meredek, omlásos szakadékszerű völgyületben indulunk tovább folyton fölfelé mászva. Nemsokára a vizesés feletti törmelékteraszra érünk fel és itt a gyalogösvényt is megtaláljuk, melyen a dél-előtti folyamán lejtöttünk. Most már a szokott rendes uton igyekszünk fölfelé; de a völgy hosszú, a hegy meredek és így felmenetelünk az alsó háztól a felsőig, jó három órai időbe került. Három órakor tanyánkba megérkezünk, a hol szintén képzelhető legszebb idő uralodik. Ki hitte volna ezt ma reggel? De a magas hegyi vidékeken ily változó és széles szokott az időjárás lenni. Miután a szél is elállott, állandó jó időre van kilátásunk.

A délután többi részét a tó közvetlen környékének megszemlélésére fordítjuk. Alacsony a földhöz lapuló, de rikitő szép színekben pompázó alpesi virágokat (u. m. Primulákat, Violákat, Soldanellákat, néhol viritó Rhododendront, havasi szegfűket stb. szedegetünk, azután a tavat körülöfő hatalmas hegyek csodaszépségű szakgatott vonulatát, valamint a belőlük tekintélyes magasságra kiemelendő (2508 m.) Vunetora csucst szemlélgetjük, végre a nyugodt óriási tükörhöz hasonló, sötétkék színű tavat csodáljuk meg, melyben a hegyóriások és az

azonon levő hófoltok oly hiven visszatükröződnek; majd a Buleavölgybe tekintünk le, melynek egyik távoli sztinájához (juhakol és pásztorklak) két teherhordó emberünket juhtejét küldtük be. Mire a nap leszállt, kőkunyhónkba betértünk és itt az épen felhozott friss juhtejjel izletes csokoládét főzünk. Rövid időre mindegyikünk megpróbálja a szakácsmesterség művészetét; az egyik csokoládét aprít, a másik teát főz, a harmadik konzervet melegít, a negyedik szalonát süt és így rövid idő múlva valóságos fejedelmi lakomát készítünk, melyet kitünő étvágygal költünk el. Azután korán pihenni térünk, mert holnap reggel minél előbb utra akarunk kelni, hogy az elmulasztott helyre pótoljuk bár a mai napot is a körülményekhez képest igen kellőmódon és hasznosan töltöttük el.

Augusztus 6.

Reggeli 3 óra után derült, szép időre ébredünk, gyorsan felöltözködünk, reggelizünk, csomagolunk és már 5 óra előtt utra készen vagyunk. Most az előttünk terpeszkedő hatalmas Vunetora (Venătorea vagy Buteanu 2508 méter magas) csaknem függőleges oldalára kell felmásznunk. A Buleató környéke még reggeli homályban van, de mi e kellemes, hűvös, vékony, tiszta havasi levegőben kipihent erővel, körül-köre lépve, mintegy magas toronyba mászva, nagy könnyűséggel hágunk egyre feljebb. Ily időben és levegőben valóban jól esik a tartós hegy-

kész aláírt. Röpiratot írtunk három nyelven, a vármegyei közgyűlés napján a megyeház kapujában osztogattak és megnyerve Bauszner Guidó dr. kir. közjegyzőt is az ügynek, édes atyját az akkori főispánt is anynyira vittük, hogy magunkra vontuk ugyan neheztelését, de meggyőztük. De még a községi tisztviselői kar ellenkezését is megdöntöttük. Akkor is nevettek, sőt egyik ötletes és író kollegánk így tréfált velünk: „mi hiányzik a husnélküli káposztáról Fogarason?” — „A rendezett tanácsú város!” És ime áll és virul, annyi más „lehetetlen tervvel” egyetemben.

Ami már most az igen t. cikkirónak azon állítását illeti, hogy a mi „üres jelszavainkkal” nem szolgáljuk a város javát, hanem ő új és kivihető terv zászlóját bontja ki, t. i. a meglevőt rendben és tisztán tartani stb. Erre nézve szerényen csak azt jögyezzzük meg, hogy 1903. év március hó 2-án, első évfolyamunk 3 számában „Ünnep után” — című vezető cikkünkben kibontottuk már mi azt a zászlót és mintegy a helyi sajtó első és fő céljává a csinos városka tisztántartását, egészséges levegőjét és vizét, vagyis ezek létrehozását tűztük ki. Anynyira az unalomig emlegettük ezt már, hogy a nyár elején egyik tekintélyes háztulajdonos, aki a piactéren lakik, így interpellált: „ugyan mondja meg kérem, ha a szemetet és piszkos levet nem az udvarba összehalmozni, sem kidobni nem szabad sehova, hát mit tegyünk vele?” Erre már a következő számban meghoztuk a választ: „vajjon nem lehetne-e az, hogy a város szeméthordó vállalatot létesítsen, amelynek kocsija hetenként körutra indulva, esekély összegért minden udvar heti szemetét elvinné?”

Szerény véleményünk szerint ez megint nem „kivihető terv,” mert a polgárság nagy része jelenleg nagyobb összeggel terheli meg havi kiadásának mérlegét, amidőn

egy havi szeméért külön szekeret fogad, — másrészt pedig ha a begyűlt pénzen nem egyes vállalkozó gazdagodnék meg, hanem csupán a kiadások megtérítése és nem a haszon volna a cél, — mindjárt kivihetővé válik ez a „légvár” is. Szerény „kivihetőtlen eszméink” közül Kolozsváron hánmat is megvalósított a városi tanács újabb kiadás nélkül azóta, amióta azok országsszerte felerültek. De természetesen ott sem a hatóság, sem a város közönsége nem kívánja azt a hírlapoktól, hogy ha valami anomáliát kifogásolnak és azok helyett helyes és egészséges eszmét vetnek fel, hogy — „ne csak irogatni tessék, hogy így lenne jó, úgy kellene, hanem tessék reális számadást és tervet is kidolgozni, lássuk hát, hogy lehetne-e ezt életbe is léptetni!”

Nem, olyat sehol a világon eszébe sem jutna a hatóságnak a sajtótól kivánni. Mert elsősorban tisztában vannak azzal, hogy a sajtó kötelessége és célja ostromozni és felfedezni a hibát, rámutatni a visszasságokra, felhívni a rendellenességre az illetékes hatóságok figyelmét.

Másodsorban pedig azt is tudják, hogy nem csak a sajtó, hanem az egész közvélemény harsogóan dörögné vissza, hogy: „mi dolga van hát a hatóságnak, mi a kötelessége, miért van tulajdonképpen? Csak nem azért huzzák a fizetést, hogy „nehány poros aktát malomszerűen leöröljenek?” — Szép is volna, hogy az újságíró végezze a hatóság kötelességét és szakszerű, reális számadásokat, meg terveket dolgozzék ki! Hát akkor mire való a jól dotált szakképzett közeg?!

Igy bizony, így gondolkoznak mindennütt és bizonyára így gondolkozik a mi városi tanácsunk is, mert hiszen képzett, intelligens tagokból áll, akiket jól tudjuk mi, hogy nem bántunk azzal, ha a rendetlenséget ostromozzuk, hiszen élénkén előttünk van egyik régebbi, megkötött hatáskörű hivatal-

nokuk szava: „kérem, ostromozzák csak a hiszen legalább ha egy-egy újabb tervvel állok elő, a lehurrogó zaj közepette legalább van mire hivatkoznom, van kire vetni a követ, hogy hiszen nem én akarom az újítást, de ime a közvélemény stb. . . .”

Bizonyosan a mi városi tanácsunk minden egyes tagja a felvilágosodás azon magas fokán áll, hogy tisztában van azzal, hogy ha mi a város tisztaságát és rendességét meg egészséges vizét, levegőjét létrehozni óhajtó ostromozásokat írjuk, ezzel egyenként vagy egyénileg senkit kisebbiteni, vagy dehonosztálni nem akarunk. De sokat tapasztaltuk már, hogy sohasem az előlegezett és hizelgő dicsőret, — mindig a szelid guny, vagy a noszogató után lehet eredményeket felmutatni.

Még csak azt óhajtuk megjegyezni, hogy mi sem a legközelebbi évtizedre jósoltuk a város továbbterjedését. Tudjuk jól azt is, hogy sok régi, apró ház van, amely felépítésre vár. De az is bizonyos, hogy ha a fogarasi tisztviselő házat akar építeni, bizonyára nem veszi meg a piacon levő Eenckelhardt vagy Kohn Pálné féle drága telkeket és jó erős, bár régibb módi házakat, hogy lerombolva 80 ezer koronás palotát építsen mint a tőkepénzesek, hanem valamely olcsóbb utca végén vesz olcsó telket és oda építi szerény családi házat, anynyival inkább is, mert a város forgalmasabb utcáin levő széles telkeket vétek volna be építeni és az árnyas kertek helyén zsufolt, keskeny kötömeget teremteni.

Habár nem vagyok is az erdészeti törvények szakszerű ismerője, annyi józan fel fogása paragrafus nélkül is van bárkinek, hogy a jámbor galaci gazdák krumpliját kidobálni és apjuktól örökölt agyagos földcsékéjét önkényesen, erdőterületnek elfoglalni tanácsoltam volna akár én akár más, ez hihetőtlen. Nem is emlékszem ilyen indítványra a „lehetetlen eszmék” között. Ellen-

mászás. Alig egy óra múlva már 2400 méter magasságban, a csucs melletti gerinc mélyedésében vagyunk és itt az ország határán átlépve, a déli, romániai oldalra megynkű át. Innen az elragadó szép fekvésű Zergetőra nyílik kilátás, mely a Zergecsucs és a magas Vunetora közötti mélyedésben fekszik. Majd a kis tó közelében ereszkedünk le és annak partja mentén délkeleti irányban a Vunetórától lenyúló gerinc irányában haladunk tovább, melyre lassanként felmászunk. Innen újból más irányban látjuk a még reggeli homályban fekvő kedves kis csöndes Zergétavat és mögötte a meredeken emelkedő Zergecsucs sziklás oldalát melyet épen most kezdenek megaranyozni a fölkelő nap sugarai. Hegyoldalunk tetejére felhágva, keleti irányban kapunk páratlan szép kilátást. Itt már minden napfényben uszik és a magas sziklafalak alatt hatalmas kőgörgögeteg táruelénk, mely alább csinos havasi völgyben megy át. A csucok körül emelkedő tornyok, bástyák és ormok közötti gyepek helyeken egyik emberünk egyszerre csak 11 darabból álló tekintélyes zergefalkát pillant meg. Hogy nyugodt lehelésükben meg ne zavarjuk, mindnyájuk a földre fekszünk, vagy leguggolunk és így szemléljük, meg azok tevékenységét, de a rendkívül ovatos állatok csakhamar észrovesznek és eszeveszett rohannással a közeli sziklák közé szaladva, szemünk elől oltúnnek. Rövid idő múlva azonban a

tető gerincnyulványai között újból láthatunk néhány legelő zergét.

Most a Vunetora csucstól délre elterülő, előttünk feltáruuló nagy völgy legfelső részébe meredek törmelékhalmozaton ereszkedünk alá; majd terjedelmes hómezőre érünk, mely a nap melegétől kissé fel van puhulva és így könnyebben járható. Elérve a csucokról leereszkedő főgölgöleges sziklafalak alját, ezek mentén haladunk előre beláthatatlan mennyiségű szögletes, lapos és legváltozatosabb alakú kövek vad halmazából álló törmeléken. A csillámpala sziklafalak oldalain és földdel telt repedésein érdekes havasi növényeket találunk; így helyenkint a Artemisia Baumgarteni nevű ritka, havasi nemes ürömfajta növény virágait szedhetjük.

Majd egyes mélyebb, elrejtett szakadékokban fekvő, tekintélyes nagyságu, hómezőket kell átvágnunk, melyek a naptól elrejtve árnyékban vannak még és azért oly kemények, sikosok, hogy alig tudunk rajtuk megállani, hogy valósággal lépcsőket kell előbb szeges cipőinkkel beléjük vágnunk, hogy tovább mehessünk. Így is nem egyszer megtörtént, hogy egyik-másik a tükörsima jeges havon elesesztott és akaratán kívül a merek jéglejton tekintélyes utat tett meg lefelé, még a kőtörmelékhez érve, azon veszély nélkül megállhatott. Így azután folyton keleti irányban előre haladva, nemsokára az Árpáscsucs alatti több 100 méter mély

Vurtopelul-töknöbe jutunk és alig felismerhető csapáson, a vörös jel után ismét az ország határát alkotó főgerincevonulat felé, a Vurtopelul (Vértupelul, 2451 m.) csucs alá kezdünk fölfelé mászni. Ott látjuk már magunk előtt a vonulat azon mély bevágását, melyet el kell érnünk és a melyen legkényelmesebben átmehetünk. Ez a körülbelől 2350 m. magasságban fekvő Kis-Csorbának (Kleine Scharte) nevezett sajtáságos alakzatu sziklakapu, mely könnyen szét álló dolomitos ősmészkből áll és két oldalt magas csillámpala falak közé van beékelve. E helyről újból csodálatos szépségű vidékre, egy újabb vad mély, törmelékes teknőbe nyílik kilátás, a Nagy-Árpásvölgy legfelső, nyugati részében. Igen meredek oldalon kell az óriási félgömbalakú, üstszerű völgybe, köveken, sziklákon, havon és jégen, körülbelől 300 méternyire leereszkedni. A völgy fenekén vizet sehol sem látunk, azonban egymásra halmozott, rendetlen összevisszaságban heverő sziklákat, egész hegyeké tornyosult omladékot annál többet. Az üst csak az északi odal telé nyílt, ott is nagy törmelékterlasz rekeszti azt el, többi részein mindenütt magas hegyvonulatok párkányozzák. Ez is egyike azoknak a régi glecserek által létrehozott vájulatoknak, melyek a Fogarasi havasok e legmagasabb részeiben oly gyakoriak.

(Folytatjuk.)

ben igenis a város tulajdona a lövöldéhez vezető gyalogut, amit a katonaság tart rendben s amely ut a városi lakosság nagy részének vasárnapi sétahelye. Ez tehát nagyon egyszerűen befásítható, hiszen a kivonuló katonáknak sem „muszáj“ égő napsütötte uton menniük odáig ugy-e bár? E lapok hasábjain ajánlotta Albert János kitűnő tollu munkatársunk a galaci hegyen kanyargó, gyönyörű szerpentin-ut befásítását is, ami szintén nagyon praktikus és könnyen kivihető terv. Hogy mennyire nem céloztuk a galaci krumplics helyét jogtalanul bitorolni, élő és viruló dokumentumai annak a gyönyörű szőlőtelepek, amelyeket Áron Miklós galaci gör. kel. lelkész — a mi „kivihetetlen légvárainkból“ kapva kedvet és dr. Resch Aurel támogatásával szerevezve be a szőlőveszőket — létesített a kopár hegyoldalon, nem rettenve vissza a kacagástól amit első erre célzó indítványuk fakasztott. A homéri kacagás azonban ezuttal is megszégyenülve hallgatott el három év múlva, a remek, nagyszemű és mézédés, három szőlőfürt termése után, amelyet, mint legelső termést Áron lelkész, szép sorok kíséretében juttatott hozzám.

Ha tehát valamikor a galaci hegy kopár oldalát hüvös sétautnak szántam is, ezzel távolról sem akartam erőszakosan erdősiteni a más tulajdonát, hanem igen is egy sétautat, a lövöldei fás-ut folytatásaként, kisnyári üdülőházzal (gloriettel) a tetején. Biztos voltam és vagyok benne, hogy bármelyik földtulajdonos örömmel átengedne három méternyi széles helyet erre a célra, használatlanul heverő, bozótos földje hosszában.

Ha tehát nem a rosszakarat és a szándékos félremagyarázás dolgozik az olvasóban bizonyos vagyok benne, hogy nem olvas ki „üres és hangzatos szópufogatásainkból“ ilyen lehetetlen és képtelen tudatlanságot, mint amit a mi kedves munkatársunk erővel rám akar disputálni. A személyeskedéstől ment sorokat leszámítva egyébként remek cikkében, amelynek egyetlen szavát sem illetném a világgért sem olyan tulszigoru jelzővel, annyival inkább sem, mert hiszen azok minden egyes eszméjét sokszorosan megirtuk már mi hét év alatt. Csupán az aszfalt gyalogjáró kiszélesítése eredeti indítványa az igen t. cikkirónak, ami természetesen most, — hogy a városoknak szánt kétmilliónyi segélyből talán majd Fogarasnak is jut valami, — nem botránkoztat meg senkit. De irtam volna csak én erről, nem tudom milyen új és szigorú jelzőt talált volna ki a t. tanács! „Ime alig készült el az aszfalt, óriási költségtöbbletet okozva az adófizetőknek, már újabb lehetetlen üres tervvel áll elő a „poéta“ stb. ugy-e bár így hangzott volna a filippika?

Szóval amit a lap előad, megróva természetesen a mulasztásokat a rengeteg pótdóval terhelt polgárság folytonos panaszára, kérésére, sürgetésére, a pótdó ellenértékeképpen az illetékes hatóságokat egy kevés találékonyságra, fokozottabb, praktikusabb munkára és látható eredmények produkálására ösztönözve, — az „lehetetlen, kivihetetlen terv, falra hányt borsó“ — mihelyt azonban kilátás van arra, hogy az ezerszer követelt, tanácsolt, előadott tervek egy-egy része a megvalósulás felé közeleg, mindjárt feltámad az igazi, hivatott, megvalósítható cikk mert hát a városi tanácsnak talán rosszul esnék, ha nem a legmélyebb hódol-

lat és dicsőítés nyomán támadna egy új intézményünk, hanem a folytonos dorgálás és ösztökölés eredményeként nézhetné azt akárki is.

Amidőn tehát hangsúlyozom, hogy semmi sem áll távolabb tőlem, mint az, hogy: „a város kiterjedésének eszméje, az említett sötét pontok azonnal való eltüntetése mellett harcolnék.“

Együttal a legszívesebb örömmel üdvözlöm kitűnő munkatársunkat, mint komoly és értékes munkaerőt, eszméink zászlója alatt és biztosan reméljük, hogy azok dialdára viteléhez képest városi tanácsunk buzgalma döntő módon hozzájárul.

Az országos dalverseny és Fogaras!

Fogaras, 1909. szept. 4.

Sehogy sem tudjuk elfelejteni az 1883. évet, amikor is az országos dalversenyt Miskolc törvényhatósági joggal felruházott városban tartották. (Mikor lesz ilyen Fogaras? Soha! Szedő!)

Azóta voltunk dalversenyen: Pécsen, Kassán, Debrecenben, de az első a miskolci megmaradt mértföldet mutatónak életünk utjain!

Hogyne volna nevezetes, kedves az, mikor mi is össze voltunk forrva a miskolci dalegylettel, melynek akkor karnagya Papp Dezső volt, akiről már megemlékeztünk pár sorban lapunk tárca rovatában!

De nem a szubjektivitás, az egyéni érdek itt a fő, hanem az, hogy egy ilyen dalverseny alkalmával mennyi mindenféle emberrel megismerkedik az illető s hall, tapasztal, lát és mi fő, sokat, nagyon sokat tanul!

A különböző dalegyletek próbáit hallja, ellesi azok föllépését s az egész dalosok összes próbáját, énekét, dalát hallja különösen a tapasztalatlan fül.

A dalért lelkesedő ember mértföldéről fölkeresi az ilyen dalversenyt, hát még a lelkes dalárdista?!

Mert ilyen alkalmakkor megismerkedik a dalárdista a korifeuszokkal, zeneköltőkkel s a jóhangu tenoristákkal, basszistákkal stb.

Ez idő alatt távol voltunk Fogarastól s nem volt alkalmunk meggyőződni arról, hogy vajjon a fogarasi magyar dalegylet képviseltette-e magát a kecskeméti országos dalversenyen János vitéz dallama szerzője hazájában dr. Kacsóh Pongrác körében?!

Hogyan képviseltette volna magát, mikor a magyarországi dalszövetségnek nem is tagja, csak az erdélyinek. Holott megfordítva kellene lennie, mivel ott többet tanulhat, mint itt. De jó volna, ha mind a kettőbe beiratkoznék s küldene ki tagokat ide is, oda is!

Hogy zeneértő ember vagyok, hivatkozhatom Bedő Ferenc kir. járásbíró

és Vodráska Vencel főgimn. tanár tisztelt barátaimra, mint dalárdistákra.

Amikor is többek között Vodráska barátom azt mondta: „ha én így tudnék zongorázni, mint te, kidobnék mindenféle butort a szalonból, csak a zongora maradna ott!“ stb.

Kérdeműlt dalármiska koromban megfordultam mint „bassprimista“ a miskolci, losonci, jászberényi dalárdákban, mint egyik hátramoszditó, de mi legalább is minden „fakk“-ból 3-an, 4-en, (ha saját költségünkön is) de fölkerestük tapasztalás, tanulmány szempontjából az ilyen országos dalversenyeket s ha nem szerepeltünk is aktíve, de passzíve tanulmányoztuk a különféle dalárdák felfogásait a darabokra vonatkozólag, mert sokmindenféle „fogás“ előfordul az ilyen dalverseny alkalmával! Többek közül csak egyet mondok el:

Mikor Miskolcon az országos dalverseny volt, hát a „Talpra magyar“ volt kitűzve versenydarabnak.

Tizenöt dalárda versenyzett, többek között a híres pécsi is, amelynek akkor a kiváló tenoristája: Hoffer Károly volt, remek hangu ember, az akkori összes dalárdák „csalogánya“!

Megjegyzendő, a pécsi kórus tagjai, — akik egyszersmind templomi énekesek is a nagy pécsi székesegyházban, — mind kotta ismerők s kiváló zenészek, a „Talpra magyar“ című versenydarabot fél hanggal lejjebb kezdték mint ahogy elő volt írva. A zsüri tagjai (Erkel Ferenc, id. Ábrányi Kornél, Huber Károly, Hubay Jenő, Bellovich Imre, Palotássy (Pecsenyánszky) János, Kovács Emil, ifj. Ábrányi Kornél, Ábrányi Emil, Lányi Ernő, Papp Dezső, Káldy Gyula, Szentirmay Elemér stb. stb.) ezt mindjárt észre vették s figyelemmel kísérték, igen de Hoffer Károly is észre vette ezt ám, s iparkodott, hogy az eredeti tónusba jusson a dalárda, az összhang s kisült a végén, hogy még csak egy negyed hanggal sem (ha volna ilyen) szállott lejjebb a pécsi dalárda. S így egyszóval az első díjat akkor is elemelték.

S különösen mikor kiállnak a dalárdák a médiumra, az erélyes, bátor karnagytól s a dalosok határozott, biztos fellépésétől is sok függ.

Ezt a bátorságot, könnyed, lezsért föllépést is „stramm“-ságot (mint a német mondja) külön s csak is az ilyen országos dalversenyek alkalmával lehet elsajátítani.

Jó lett volna tehát, ha a fogarasi magyar dalegylet is kiküldött volna erre a kecskeméti országos dalversenyre az elnökön s a karnagyon kívül minden fakkból vagy hangból legalább is vagy egy-egy tagot, természetesen a javából, akik az illető fakkot vezetik.

Természetesen erre azt mondhatják, hogy szegény a dalegylet, nincs ilyesmire pénze. Bizony mi a fiatalabbjai, nőtlen emberek az ilyen alkalmakkor a magunk zsebéből is áldoztunk.

És még egyet!

Hogy a daloskör a rendes, megszokott kerékvágásból ki ne jöjjön, magát folyton gyakorolnia kell.

Akár készülnek alkalomra, akár nem, próbákat egy héten 3-szor tartaniok kell még a nagy vakációban is.

Mi, mikor losonci dalárdisták voltunk, egy hónapot másutt töltöttünk a nagy szünet időben (t. i. júliust) de már augusztusban visszamentünk Losonca a próbák végett, mert addig zaklatott bennünket Kovácz Emil karnagy, aki akkor az országos dalegyesület alkarnagya volt, míg meg nem jelentünk.

Miskolcon is így volt ez! Sőt mikor a görögkeleti templomban énekelünk 4-en görög nyelvű és szertartású énekeket három éven át minden ünnep- és vasárnap, akkor is folyton tartottunk próbákat.

Mi ezt a próbákat nem igen halljuk, hogy volnának a fogarasi dalegyletnél július és augusztus hónapokban, mert a tagok nincsenek jelen mind.

Igen, de a remanensek azért csak tarthatóknak próbákat, mert hiszen a dalegylet tagjai közül csak a tanárok s tanítók hiányozhatnak, a többi tag csak itt lehet Fogarason.

Ezeket a sorokat mi mint régi, kiérdemült dalárdisták s zenészek a fogarasi dalegylet jóvoltáért, előhaladásáért és fölvirágzásáért írjuk; mert szeretnénk ha itt ez a kis maroknyi magyar dalegylet minden tekintetben perfekt lenne s jól, tisztán énekelnének, hogy „fals” hangok ne fordulnának elő dalolás közben az előadott darabok! ao. S ennek a dalegyletnek éppen az ujjáalakulás, a tömörülés alkalmából nagyon, de nagyon sokat kellene próbálnia, tanulnia, hogy megállja a versenyt, amire még most nem képes s attól még nagyon távol áll.

Éppen Miskolcon voltunk akkor, midőn a kecskeméti országos dalverseny-ről szóló referádákat olvastuk, kerestük ott a dalárdák között a „fogarasi magyar dalegyletet” is, de fájdalom, nem találtuk! Pedig jó lett volna, „ha megfogyva bár, de törve nem” is elment

volna néhány tag oda tapasztalni, tanulni, látni, hallani!

Ezeket az igaz, őszinte sorokat nem a polémia kedvéért irtuk, vagy maliciából, hanem őszinte, jó szívből, bizalmasan.

Szivlelje meg a fogarasi dalegylet ezeket a sorokat, mint olyanokat, melyek egy régi, kiérdemült dalárdista, zeneértő szívéből pattantak ki s ha jónak vagy helyesnek találja, hát máskor így cselekedjék. Vagy ha efemér dolognak tartja, hát térjen napirendre felette.

Halmy Gyula.

H I R E K.

A szegény alapról.

Lapunk hasábjain már számtalanszor volt szó arról, hogy a városi szegények segélyezésére alapot kellene teremteni. Hogy miképpen, arra nézve többféle ut és mód jelöltetett meg. Azok között a legtöbbet ígérő volt az, hogy a multságok (estélyek hangversenyek, bálók, majálisok) jövedelmének egy részét adományoznák a rendezők a kívánt célra.

Sajnos, de igaz, az említett forrásokból eddig egy cérnaszállyi erecske sem gyarapította azt a 25—30 koronányi kis alapot, melyet a fogarasi önkéntes tűzoltóegylet juttatott két-három évvel ezelőtt a város pénztárába „a hajléktalan szegények” javára és erős meggyőződés az, hogy ezután sem fogja senki valami nagy ambícióval és lelkesüléssel gyarapítani, hacsak valami véletlenség nem jön közbe.

Ne várjunk tehát a véletlenségre, hanem tegyünk már valamit, mert a szegénység nem hogy eltűnnék Fogarásból, hanem napról-napra terjed és azt tétlenséggel meggátolni nem lehet.

Mint egyik igen háládatos módot, én is a multságok jövedelmeinek kihasználását tartottam s tartom ma is a szegény alap gyűjtésére a legegyszerűbbnek, mindazáltal mégis egy jobbnak ígérkezőt ajánlok most az intéző körök s különösen a városi kapitányság szíves, jóakaratu figyelmébe. Olyant, amelyből, ha nem többet, de évenként legalább is 350—400 koronát lehetne könnyűszerrel a szegény-alap létesítésére s növelésére fordítani, anélkül, hogy akár a városi kapitányságnak kerülne nagyobb fáradságába, akár pedig a közönséget terhelné az érzékenyen.

Amit ajánlok, az nem az én találmányom. Én csak láttam s látására eszembe jutott, hogy a fogarasi szegényeken is lehetne olyképen segíteni, ahogy azt Kolozsvár város kapitánysága teszi.

Ugyanis Ó Felsőge, a király születése napján az egész országban szokásos ablakok kivilágítása adja itt a szegény-alap növelé-

sére az egyik forrást. A kapitányság 30 cm. hosszú, 15 cm. széles papírszalagokra ezt a szöveget nyomtatja:

Szegények gyertyája!
Ennek az ablaknak 1909. évi kivilágítását a város szegényei javára 20 fillérrel megváltottuk.

Ezeket a papírszalagokat azután a ke-
rületék kapitányságai házról-házra járó hivataloszolgákkal árusítatják s minden háztulajdonos, vagy lakó, annyi darabot vált meg, ahány utcai ablaka van; sőt nemcsak a lakosok és lakók, hanem a hivatalok, tanintézetek és egyéb közintézmények főnökei, vezetői is a szükséges mennyiségben veszik meg azokat s a kivilágítás napján az ablakok üvegtábláira belülről felragasztják, hogy általuk a jótékonyág gyakorlását igazolják és az ablakok esetleges beverését is elkerüljék.

Kövessen Fogaras is ezt, mint példát, mert követésre méltó dolog s nemcsak egy fáradságokkal járó munkától menti fel a közönséget, hanem azt a jóleső érzést idézi elő mindenki benn, hogy csekélyke összeggel ugyan (mert Fogarason elég lenne ablakonként 10—10 fillér), de egy nemes és a jövőben mélyre kiható intézmény oltárának felépítését mozdította elő.

Az évenként szükséges (3500—4000) nyomtatványlapocskát a jótékonyágról jól ismert Thierfeld Dávid nyomdatulajdonos valószínűleg ingyen készítené el és így az azok után befolyó összeg teljesen a szegény-alap javára gyűlne be.

Az idén már idejét multa, de a jövő évben ezt meg kell kezdeni, mert bizonyos, hogy sikerre vezet.

Kolozsvár, 1909. augusztus 18.

Szentgyörgyi József,
áll. iskolai igazgató.

— Kinevezés és eljegyzés. Társadalmi életünk aranyifjúságának egyik népszerű, közkedvelt alakját: Papp István állami főgimn. h. tanárt kétszeres kitüntetés érte. Az első az, hogy jelenlegi állomása helyén rendes tanárrá kinevezve állásában véglegesítette a kultuszminiszter. Másodszor pedig, hogy eljegyezte: Bretz Margit kisasszonyt Brassóából, Bretz Károlynak, a barcasági bankok felügyelőjének szép és művelt lelkületű leányát s ezzel régi vágya valósult. Midőn ezt a kettős örvendetes hirt: a kinevezést és az eljegyzést regisztráljuk, egyuttal gratulálunk mind a kettőhöz s hozzá sok szerencsét és zavartalan boldogságot kívánunk.

— Himen hír. Geréb András református lelkész a múlt vasárnap vezette oltárhoz Cirják Emma kisasszonyt Cirják János ny. pénzügyi titkár kedves és művelt lelkületű leányát. Az ifju jegyes párt Simon Gábor mohai ref. lelkész adta össze, aki ez alkalmából magas szárnyalású és megható beszédet intézett a fiatal párhoz. Kívánjuk mi is, hogy himen rózsálcáit boldogság, egészség és szerencse kísérje.

NOVÁK JÁNOS

divatáru üzlete — Fogaras.

Állandóan nagy raktár paplanokban. Lószőr- és tengerifü-matracok. Méret után is készíttetnek.

— **Fráter Loránd hangversenye** iránt oly nagy az általános érdeklődés, hogy az első és másodrangú üléshelyek, nagyrészen már elkelték. Felkérem a tisztelt érdeklődőket amennyiben jegyekre reflektálnának, és az árusító hölgyek valakit távedésből elfeledtek volna lakásán felkeresni — sziveskedjenek Thierfeld Dávid ur könyvkereskedésében, jegyeiket mielőbb megváltani — Tarnay Alajos zongora művész ez alkalommal nincs Fráter Loránd kíséretében. Helyette Reiner Frigyes zene akadémiai tanár, zongora művész jön vele, kinek pesten tartott önálló hangversenyei nagy népszerűségnek örvendenek.

— **Megnyílik a telefon.** Széll József agilis, törekvő és tetterős főispánunk áldozatkészsége folytán és sürgetésére a telefon közlekedés helyben már a napokban megnyílik s november hótól kezdve beszélhetünk az egész megyével, sőt azután Magyarország más megyéivel is. S így olvasóink ezután abba a kellemes helyzetbe kerülnek, hogy telefonszolgálatokkal is kedveskedhetünk nekik. Elismerésünket és hálás köszönetünket fejezzük ezért ami szeretett főispánunknak, kegyes jóltevőnknek, vármegyénk édes atyjának és bölcs gondozójának Széll Józsefnek, aki ezt a nélkülözhetetlen eszközt ilyen hamar megvalósította!

— **Honvédeink gyakorlata.** A brassói 24. honvéd gyalogezred, melyhez a fogarasi is hozzá tartozik Nagysejkekre mentek gyakorlatra, hol a brassói, fogarasi, kézdivásárhelyi és csikszerdai zászlóajakkal egyesültek. A szeptember hó 15-ig tartó gyakorlatok alatt honvédeink: Nagysejken, Mikoszásán, Medgyesen, Sövényfalván fognak tartózkodni.

— **Akik a vonatról lekesnek.** A kereskedelmi miniszteriumban nagyon üdvös ujitást terveznek. Az ujitás abban áll, ha valamely vonat késik, a késésről a rajta érkezett utasnak igazolványt adnak. Ezen ujitás előnyét főképpen a városok közelében lakó hivatalnokok élvezik, akik késésüket igazolni tudják. Fontos azon kívül a bírósági tárgyalásoknál is. Ha valaki a vonatkésés miatt elmulasztja, igazolvással élhet a késés alapján. Nálunk különösen jó volna az, hiszen tudvalevőleg rendszeren késik legtöbbször vonatunk s emiatt sokan lekesnek a tárgyalásokról.

— **Medvekaland.** Mint a havasokból értesülünk, kriminális kaladja volt Alosze Avram nevű vadász embernek m. hó 28-án az erdőben. A nevezett embert szedezés közben lepte meg egy hatalmas mackó, aki szintén málnázni ment, lévén az idén nagyon kevés és féltette jussát. Álózse levette fegyverét és rálőtt a mackóra. A medvét a lövés nem találta és már a következő pillanatban a medve Alózsérre rohant, a földre letiporta s marcangolni kezdte. A lövés hallatára a közel levő sztinákból oda rohantak s a medvét a vadászról lelőtték. Életét leginkább annak köszönheti, hogy védekezés közben sikerült neki a medve alsó ajakát megharapnia s szájával tartania, miáltal a medve képtelen volt össze marcangolni és így csak kisebb sérüléseket szenvedett a bátor vadász.

— **A nagyszebeni magyar utcablák.** Nagyszebenből írják, hogy a nagyszebeni magyar társadalom júliusban egy kérvényt nyújtott át Nagyszeben város polgármesterének, hogy juttassa el illetékes helyére, a városi képviselőtestület elé. Az volt a kérvényben, hogy „engedtessék” meg, hogy ezután az utcaneveket és házszámokat jelző táblácskákon az utcák nevei a német mellett

magyarul is megjelöltesse. Nagyszeben, ha a szászok városa is, Magyarország területén fekszik, 6000 magyar lakosa van és 16.000 ember beszéli ott a magyar nyelvet. Most a „Nagyszebeni Ujság”-ban azt olvassuk, hogy az egyik odaváló német lap már hangulatot csinál a magyarság kérése ellen és arra akarja kényszeríteni a képviselőtestületet, hogy ne engedje meg a német mellett a magyar feliratu utcablák alkalmazását. A nagyszebeni magyarok azonban ragaszkodnak a kivánságukhoz és ha a város képviselői nem egyeznének bele a magyar táblák alkalmazásába, kijelentették, hogy felebeznek a belügyminiszterhez.

— **Tűz.** F. hó 17-én Felsőporumbákon nagy tűz volt, úgy hogy több ház, csűr és mellékhépcső lett a lángok martalékává.

— **Élelmes kupecok.** Több oldalról érkezett panasz hozzánk, hogy milyen visszahelyzetet teremtenek egyes élelmes emberek Fogarason. Ugyanis vannak többen, akik kora reggel az utcákban a piac felé siető falusi asszonyoktól olcsó áron megveszik a majorságot és Brassóban meg Szébenben eladják. Így áll elő azután az a fonákság, hogy a fogarasi csirkéket Brassóban olcsóbban kapják mint Fogarason. Talán lehetne ezen segíteni?

— **Oskori leleteket.** A napokban a Borsodmezei bukkság háromi völgy Szeleta nevű hegység barlangjaiban őskori leletekre bukkantak. Így ősberek, állatok csontjaira, kőből készült szerszámokra, tüzelő helyre, konyhára. Ez előtt 25 évvel sokat polemizáltunk ebben az ügyben Szendrei Wagner János, Czobor Béla archeológusokkal s most ime az idő nekünk adott igazat Magyarországon ez a Szeleta hegység az egyedüli hely, ahol őskori leletek találhatóak. Ezelőtt 20—25 évvel éppen úgy bujtuk azt, mint most a havasokat, itt azonban őskori leletekre nem igen bukkánhatunk. Elhagyatott, rengeteg, vadregényes hely volt mindig s „nebánt virág”!

— **Figyelmeztetés.** Szobafegyverrel nagyon sokan járnak a mezőre s a közeli erdőbe és ott az ártatlan éneklő kis madarakat lelövik. Az említett fegyver adó alá tartozik és azért a vadászni akaró egyén köteles épp úgy — mint más fegyverért — a vadász és területjegy megváltani, mert ellenkező esetben elkobozzák a fegyvert és azonkívül vadászati kihágásért meg lesz büntetve. Jó lesz, ha ezeket a flobert fegyvereket a csendőr-pénzügyőr-és rendőrség szigorúan ellenőrzi, kiméltlenül feljelenti, hogy méltó büntetésben részesüljenek.

— **Az ádámkosztümös fürdő legények.** Vannak sokan, akik nem sokat teketóriáznak. Fürdőház ide, vagy oda, nem törődnek azzal, hanem elmennek az Olta fürdőre. Csak az baj, hogy a közérkölcse, a szeméremmel sem törődnek semmit. Ádámkosztümben halászatnak, vagy belevetik magukat egy csónakba, s azután onnan a vízbe, nem törődve az ottan járó hölgyekkel, vagy sétálókkal! Természetesen az Olt mentén rendőrnincs s így egész „sine cura” üzhetik ott kedvteléseiket. Hej, hej! ha bor vagy sör folynék ott bizonyára majd nagyobb lenne a rend, szubordináció a vizek mentén, de így ezeknek az ádámkosztümösöknek nem parancsol senki! Fölhívjuk tehát a rendőrség figyelmét, hogy ne csak a csapszékeket kontrollirozzák ezután, hanem a fürdőzőket is s ha valaki meztelenül fürdik, hát szemérem elleni kihágás vétsége miatt rájuk kell huzni

a lepedőt, akarjuk mondani a paragrafust, ha van?!

— **Tanévnyitás az áll. főgimnáziumban.** A m. kir. állami főgimnáziumban f. hó 4-éig összesen 316 tanuló iratkozott be. E nap reggelén a tanulók külön-külön — a kijelölt tanárok vezetése mellett — saját hitfelekezeteik templomaiba vonultak. A „Veni Sancte” után a tanuló ifjuság az új főgimnázium díszes rajztermében gyűlt össze ahol a „Himnusz” éneklése után Major Károly dr. kir. igazgató az ifjusághoz lelkes beszédet intézett, figyelmeztetvén őket a jóra, nemesre és igazra. A széles látókörrrel megírt pedagógiai irányu beszéd után az ifjuság a „Szózatot” énekelte el s azzal a szép ünnepély véget ért. A rendes tanítás f. hó 6-án kezdődik.

— **A pénzügyőrség köréből.** A brassói pénzügyőrségi kerületben az alábbi áthelyezéseket rendelték el: Bernát Mihály p. ü. szemlész Sárkányból Erzsébetvárosra, Bács N. p. ü. szemlész Erzsébetvárosról Brázára, (Fogaras m.) Solymosi Jakab p. ü. szemlész Brázáról szakvezetői minőségben Sárkányba.

— **Értesítés.** A helybeli fodrász- és borbélyok elhatározták, hogy e hó 1-től kezdődőleg minden vörösbetűs ünnepeken d. u. zárva fogják tartani üzletüket; kivéve péntek és szombat napokon nem. Kellő tudomásvétel végett felhívjuk erre egy a. i. t. előfizetőink, valamint a n. é. közönség figyelmét is.

— **Garázdálkodó medvék.** Tavasz óta, mióta a juhok tehenek és lovak az Albota nevű havason legelésznek; a medvék (mivel ott a legtöbb van) nap nap mellett elhordják a szegény emberek juhait, úgy hogy minden nap eltűnik egy egy. A csobán már jelentette a dolgot a kercisorai hatóságnak, hogy mit csináljanak a medvével, lévén ott a vadászterület a gróf Károlyi Lajosé. A hatóság azt a tanácsot adta a bácsnak, hogy jelentsék be a dolgot gróf Károlynak, s a mackót löjje le s küldjék el a grófhhoz. A gróf pedig a megevett juhokért majd kártérítést fizet. Inpertinens egy állat, mert mi is midőn az „Albotán” voltunk megjelent a medve, de mi befutottunk előle a sztinába s akkor arra jött s ott dörömbözött sokáig a sztina ajtaján; de megunván a dolgot odébb állott. A csobának már kitapasztalták hogy mely időtájban jön a sztina felé s olyankor elzárkoznak előle.

— **Romantika.** Érdekes, romantikus történetről tudósítanak bennünket egyik közeli helyiségünkben. Az elmúlt héten Roboveszka Miklós 80 éves öreg ember, de nem vén ember és özv. Serbán Józsefné 70 éves özv. anyóka mondták ki a boldogító igent az anyakönyvvezető előtt. Több mint félszázados szerelmüket dokumentálták ezzel. Roboveszki Miklós 25 éves deli fiatal ember volt, amidőn először megkérte szive választottját, de annak módos szülei hallani sem akartak a szegény legényről; hanem más jobb módu emberhez erőszakolták. A férfi nem nősült, és most, úgy egy éve kedvese özvegy lett, siettek hogy aggságuk nehéz napjait régi szerelmük fényével bearanyozzák. Mikor azután be-matrikulálták őket, a boldog pár kéz a kézben tapogott ki az anyakönyvvezetőtől.

— **Nyilvános köszönet.** A helyben szünetidőző főgimnázium és érettségizett tanulóiifjuság, az előző évek hagyományaihoz hiven, f. évi augusztus 21-én rendezett érdekes műsorral és tánccal egybekötött nyári mulatságot, melynek tiszta jövedelmeképen a főgimnáziumi harmonium-alap javára 201 koronát

vettem át a rendező bizottságtól. Midőn e körülményről a nyilvánosság előtt is számot kívánok adni, egyszermind igaz köszönetet mondok az ifjuságnak az intézet iránt tanusított nemes érdeklődéséért és ragaszkodásáért. Fogaras, 1909. aug. 28. Major Károly dr. áll. főgimn. igazgató.

— **Mi a főnév és az ige?** Egy tanító elővette a gyermekeket, produkálván a tanfelügyelő, előtt hogy mit tudnak.

Mondja a tanító: a főnév olyasvalamit jelent, amit kézzel megfoghatunk, az ige pedig cselekvést. Pl. a madár főnév, repül az ige. Tehát fiam, Romulusz mondd meg, micsoda a sas? A gyermek egy kissé gondolkodik, töri az eszét, aztán fölragyogott a szeme s mondja:

Ha megfogom: főnév, ha elrepül: ige!

— **A reformátusok meszelnek.** Tavaly ilyenkor meszeltek a ref. egyházi épületeken s most újra azt csinálják, várják a püspököt: Dr. Kenessey Bélát, aki állítólag a jövő hónapban érkeznek Fogarasra. Most már azután csakugyan el fog jönni a püspök.

— **Az aradi golgota megváltása.** Az aradi 13 vértanu kalváriájának a megváltására eddig befolyt összesen: 38.675 kor. 54 fill.

— **Elütötte a vonat.** A Brassóból Zernest felé menő reggeli vonat Rozsnyó és Ó-tohán között elütötte Radu Miklós Ó-toháni lakost, akit eltörött karral szállítottak a brassói kórházba. Állapota nem veszélyes.

— **Állategészségügy.** Strezakercisorán 40 napra ebzárlatot rendeltek el, ugyszintén elzárták a sertéseket is.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

Hirdetések.

Az Apaffy-utcában 5. szám alatt levő ház és telek örökáron eladó. Értekezhetni: MAX TIVADAR örnagynál.

Kiadó nagyon tiszta, csinosan butorozott szoba Ferenc József-tér 9. sz. a.

Egy udvari szoba kiadó (nem butorozott) Tudakozódní Fazekas-u. 10. szám alatt.

CSEMEGE- és GYÓGYSZŐLŐ

édes, nemes fajokbau 380 f; továbbá nemesített őszi barack 450 f; csemegekörte 450 f; Ananaszinnye 350 f; rétes és csemege alma 380 f; őszi szilva 380 f; tiszta hegyi virágméz 780 f; fajonkint 5 kilós postacsomagolással és bérmentve szállítja:

:: FRANKL és TÁRSA ::
VERSEC (Délvidék).

Fogaras rend. tan. város.

Sz.: 4000—909. vt.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Fogaras város választása alá nem eső képviselőtestületi tagjainak névjegyzéke f. év szeptember 8-án d. e. 8 órától kezdve fog a választott küldöttség által összeállíttatni.

A városi küldöttség ülése nyilvános és a névjegyzék bárki által betekinthező.

Fogaras, 1909. szeptember hó 2-án.

Hersényi,
polgármester.

Eladó!

Egy pár. kocsiban járó ló, hámukkal
===== együtt eladó. =====

Megtekinthetők: Fogarason, Zeik-u. 4.

Szám 257—909. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a brassói kir. törvényszéknek 1909. évi 6211. sz. végzése következtében dr. Rosenberger János fogarasi ügyvéd által képviselt Fogarasi takarékpénztár részvénytársaság javára 800 kor. s jár. erejéig 1909. évi aug. hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1090 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 22 szekér széna, 2 drb. ló, egy tehén és egy sertés 4 malaccal nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagysinkai kir. járásbíróóság 1909-ik évi V. 130—2. sz. végzése folytán 800 kor. tőkekövetelés, ennek 1908. évi november hó 1 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 115 kor. 88 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Kálboron alperesek lakásán leendő megtartására 1909. szept. 9-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is eltendeltetik.

Nagysink, 1909. augusztus hó 25-én.

Szentpétery Béla,
kir. bir. végrehajtó.

Kiadó uri lakás,

mely áll 4 szoba, konyha, fürdőszoba és a szükséges mellékhelyiségekből.

Vizvezeték a házban.
Szeptember 15-ikére, esetleg
október 1-ére kiadó.

Bővebb felvilágosítás nyerhető Hidutca 1. szám alatt.

Amortizációs tisztvis. kölesön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt
Az „O. m. I. ált. tisztviselőegylet kolozsvári képviselősege“

Kolozsvár,
Ferencz-József-ut 7. szám alatt.
Válaszbélyeg csatolandó.

A legjobb fém-tisztítószer

Fogyasztás évente
60 millió doboz.

Mindenütt kapható

! Nagy dobbal nem lehet verebet fogni !

de egy jó HIRDETÉSSEL, ha azt a

„Fogaras és Vidéké“-ben

leadja, sok mindent vehet és eladhat.

Kereskedők: áruikat és ujdonságaikat gyorsan a közönség tudomására hozhatják. Iparosok: készítményeiket ajánlhatják, mi által a közönség tudomást szerez, hogy sok mindent készíthetnek helyben is, nem kell azt máshonnan megrendelni.

Azonkívül igen könnyen vehet és eladhat bárki házat, földet, butort, élelmiszert stb.

„Fogaras és Vidéké“ hetilap bárkinék is legalkalmasabb hirdetési organum.

Hirdetéseket akár személyesen, akár telefon útján: mérsékelt áron felvesz a kiadóhivatal.

Thienfeld Dávid,
papírkereskedése, Fogaras.

Cimfestészet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek b. tudomására hozni, hogy Fogarason, Hid-utca 46 sz. alatt

Cimfestészeti műtermet

nyitottam. Készítek mindenféle műszaki cimfestészeti munkákat, a legjutányosabb árak mellett: u. m. igen csinos, izléses kivitelű cég- és címtáblákat, mindennemű cimereket, színházi díszlet-festészetet, zászló feliratokat, mindennemű aranyozásokat, diszmu és üvegtábla festészetet, templom festészetet, emléklapokat és képeket, — egyszerű és művészi kivitelben.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esedezve, maradok hazafias tisztelettel:

Rigly János,
műszaki cimfestő.

Szülők és a tiszteit tanuló- ifjúság figyelmébe!

Ajánlom, hogy iskolakönyv szükségleteiket az igazgatóság által jóváhagyott könyvjegyzékeim szerint a fogarasi összes iskolák részére

új és használt állapotban már kaphatók.

Ugyancsak nálam kaphatók az igazgatóság és a rajztanár ur által jóváhagyott körzők, rajzkönyvek, festékdobozok, tusok, színes tenták stb., ugyszintén nagy választékban jutányos árban kaphatók iskolás táskák, könyvszajak, irkatartók, toktartók, tentatartók, vonalzók, írószerek stb. Bárhol hirdetelt és megjelent iskola- és egyéb könyveket 4 nap alatt megszerzek. Iskolakönyveket ajánlom már mostan beszerezni. Tisztelettel:

:: THIERFELD DÁVID. ::

MAYER
GÉPGYÁR

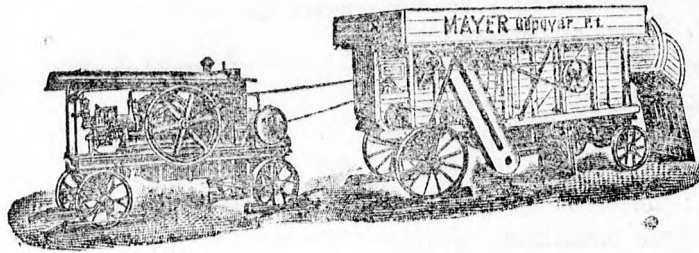
vas- és fémöntőde
részvénytársaság
SZOMBATHELY
BUDAPEST.

VI. KER. VÁCZIKÖRUT 61. SZÁM.

:: Legrégibb ::
hazai gépgyár!

Motorgyár

Alapítva 1850 évben.

Benzin- és szivógázmotorok gyára.

MALOMÉPÍTÉSZET. VIZIMALOM-BERENDEZÉSEK.

Benzin-cséplőkészletek 3 lóerejétől — 16 lóerőig. Benzin stabil motorok 1—100 HP-ig. Szivógázmotorok 6—120 HP-ig, faszén, koks és antracit tüzelésre berendezve, szerelve és üzembe átadva.

Olajgyártási gépek, borsajtók és mindennemű mezőgazdasági gépek gyára.

Medvező árak és fizetési feltételek.
Árjegyzék ingyen! Képviselek kerestetnek!

ÚJKÉSZ FÉRFI, FIU- és GYERMEK- ruha raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni férfi divatszabó üzletemet férfi ruha-raktárral

kiegészítettem.

Raktáron tartok jó szabású és finom szövetekből készült kész férfi, fiu- és gyermekruhákat nagy választékban.

Őszi- és téli szövet újdonságaim megérkeztek. Mérték utáni megrendeléseket legújabb divat szerint gyorsan és pontosan készítek. Tisztelettel:

Izsák Benő,

uri-sabó.

Kész férfi, fiu- és gyermekruha raktár:
Fogaras (Hermann gyógyszer. épületében).

! Nyavalyatörés !

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. hatyu gyógyszerár által Majna Frankfurt.

!! Mézédés !!

Csemege szőlő

saszella és muskotály nemes fajok, postakosaranként 2.50 K, métermázsánként kosarastól 4.2 K. Vörpiros paradicsomnak 20 K előleg beküldéssel. Őszi duráncai barackot betözésre remek példányok postakosaranként 3.40 K, császár- és szegfü körtét, rétes és csemege almát 2.20 K. házilag főzött valódi barack lekvárnak kg-ját amíg a készlet tart 2.40 K, kis üstön főzött hamisítatlan barack konyaknak 5 kgos domnyonnal felelőség mellett 10 koronáért utánvéttel szállítja

Gyümölcskivitel Csongrádról.

Domány Artur épület- és tűzifa-kereskedése FOGARASON.